

Vyšehrad ROZHOVORY

Renata
Červenková /
Marian
Jelínek

**ŽIVOT
NA UZDĚ**

Život na uzdě

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

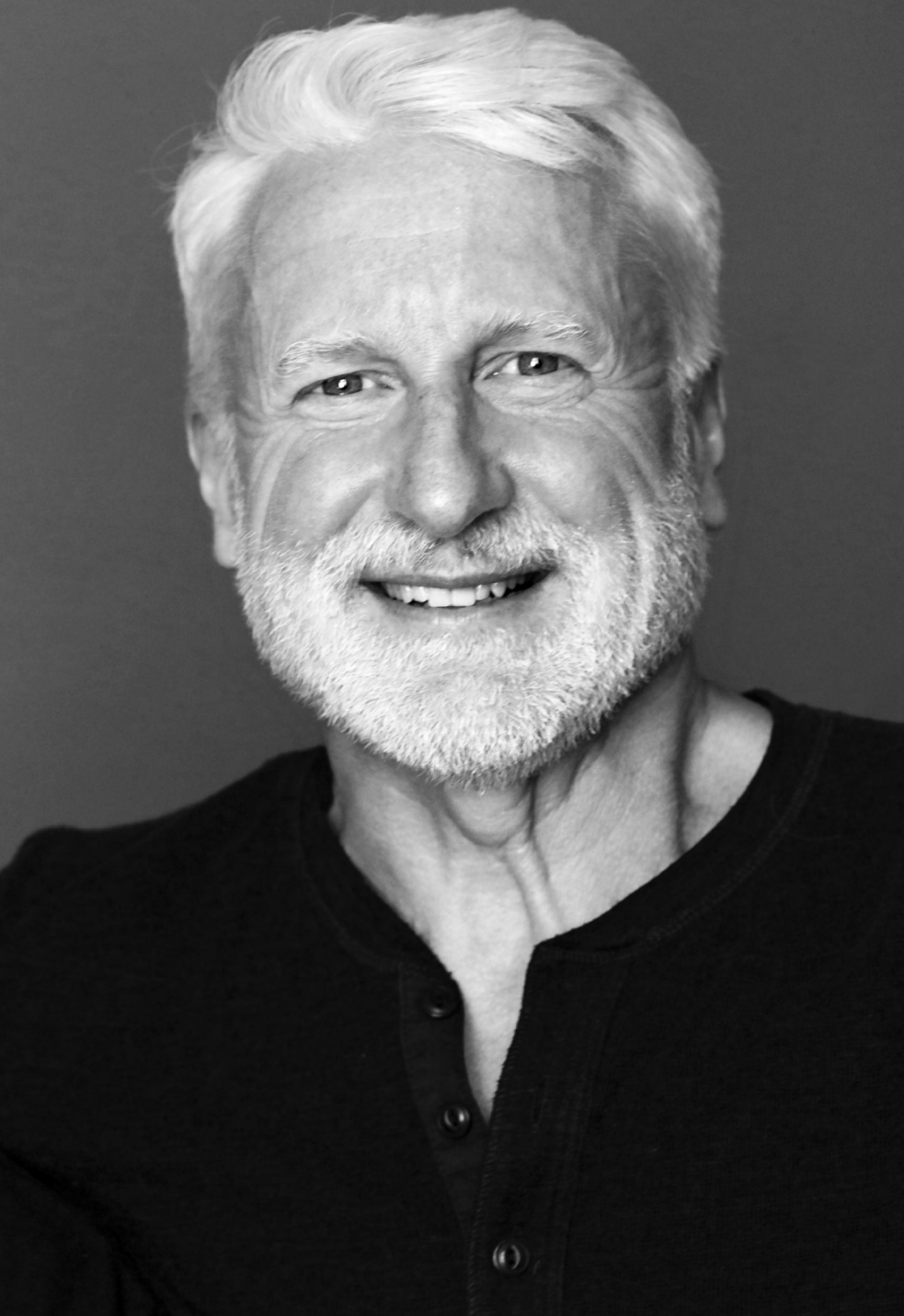

Renata Červenková / Martin Jelínek
Život na uzdě – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Renata Červenková / Marian Jelínek
ŽIVOT NA UZDĚ

Renata Červenková /
Marian Jelínek
ŽIVOT NA UZDĚ

Vyšehrad

© Renata Červenková, Marian Jelínek, 2021

Cover photo © Robert Vano, 2021

Illustrations © Kurt Gebauer, 2021

ISBN tištěné verze 978-80-7601-531-9

ISBN e-knihy 978-80-7601-538-8 (1. zveřejnění, 2021)

ISBN e-knihy 978-80-7601-539-5 (1. zveřejnění, 2021)

ISBN e-knihy 978-80-7601-537-1 (1. zveřejnění, 2021)

ÚVODEM

Upřímně, Mariana Jelínka jsem si ke zpovídání nevybrala, já na něj nakladatelství zkrátka kývla. Když totiž padlo jeho jméno, vybavil se mi úhledný a usměvavý chlapík, který se v televizních show drží decentně zpátky a v novinových rozhovorech nikdy neplácá – až mě párkrát napadlo, jestli není škoda, že dostává pořád stejné otázky. Do hlavy se mi však ve chvíli rozhodování vetřela ještě myšlenka ryze pragmatická: že procházet se s ním světem hokeje a koučování, byť už ne sportovního, ale mentálního, by pro mou mysl mohlo být přece jenom jednodušší než prodírat se spletitým labiryntem medicíny, což jsem coby novinářka léta činila. Proč pořád zakopávat o schody, když do cíle konečně vede cesta i po rovině...

Jenže téma knížky, které se jaksi nabízelo samo – co to vlastně radí svým svěřencům, že se mnozí z nich zařadí do sportovní či byznysové špičky nebo v ní dlouho vydrží – vzalo za své hned na první schůzce. Ten pán ve sportovní pérovce, triku a džínách zjevně dával před mělkými brody lehkonohé konverzace přednost myšlenkovým hlubinám a zátočinám. Když se ukázalo, že svou knihovnu plnou filosofických pojednání považuje za stejnou potěchu jako já dobře vypečenou makovou buchtu, v hlavě mi červeně bliklo: těch schodů k vyškrábání mi nejspíš neubude,

a možná budou i strmější. Noblesní bodyček... Dobře mi tak. Ostatně, proto věnuji životaběhu někdejšího hokejisty a trenéra Mariana Jelínka rovnou dvě úvodní kapitoly: to abyste na rozdíl ode mě věděli už od začátku, kdo skutečně je ten, jehož znáte nejspíš z dávných fotografií s Jaromírem Jágrem.

Kolem čeho se točí zbylé stránky? Jelikož i nadále platí – shodli jsme se v říjnu 2019 –, že „všichni žijem’ v blázinci“, jak zněl titulěk mého knižního rozhovoru s psychiatrem Radkinem Honzákem, budeme si povídat o tom, jak málo by stačilo k tomu, aby většina z nás měla pocit, že žije dobrý život. Jenže co to vůbec znamená, žít dobře? A co udělat, abychom věčně nenechávali ve štychu sami sebe?

O půl roku později vstoupil do našich všedních dní koronavirus. Téma nabralo na síle a aktuálnosti.

Renata Červenková

Trubkouni, 2008

Ten od Jágra

Rodičovské věno: respekt ke každému

■ Na gymnáziu jako na mučidle ■

Vysokoškolský trojboj a hokej navrch ■

Sametová revoluce na nesametové vojně

■ Umět prohrát a nezbláznit se z vítězství ■

Třináct let s Jaromírem Jágrem: efekt

vnitřních rezerv ■ Se lvíčkem na saku

Kdyby teď na mém místě seděl muž, jistě by vám položil úplně jinou první otázku. Jako ženě mi to ale nedá... Mezi mnoha vašimi fotografiemi z dávné minulosti jsem neobjevila jedinou, na které byste neměl tu svou nepřehlédnutelně bílou hlavu. Kdo vás může pamatovat s jinou?

Asi spolužáci na vysoké. Rapidně šedivět jsem začal v sedmadvaceti, to mi nemohlo ujít, jak všichni kolem dumají, kolik mi může být, až jsem z toho měl mindrák, už druhý. Někdy ve třiceti, to jsem už měl vlasy bílé, za mnou v obchodě stála starší paní, která prohlásila: „Vy jste ale krásnej chlap.“ – „Ježišmarjá,“ vyděsil jsem se. „Víte, kolik mi je?!“ – „To je přece jedno,“ ona na to, „vy budete dalších padesát let vypadat stejně – co by za to jiný lidi dali!“ Strašně mi tím tehdy pomohla. Na rozdíl od maminky, která mi později, když jsem se začal objevovat v médiích, občas řekla: „Mari, povídaly ženské, že ti to v televizi slušelo.“ – „A kolik jim je, prosím tě?“ – „No, asi jako mně.“ – „Hm, jenže já bych to chtěl slyšet od mladších...“

A ten další komplex, ať máme vaše nejniternější trápení za sebou?

Ráčkování. Dělal na něj poznámky i starší kluci na hoceji, z toho jsem byl špatnej. Když jsem se pak v prváku

na gymnázium platonicky zamiloval do krásné spolužačky z první lavice, zoufale jsme se snažil při zkoušení vyhnout písmenu r a ř. Vyprávějte ale o historii bez nich! Myslím, že tomu vděčím za celkem slušnou slovní zásobu.

Kde je váš začátek? Veřejnost vás totiž zná jaksí od konce. Mentální kouč, hokejový trenér, Jágrův osobní kondiční kouč, sportovní pamětníci by možná doplnili hokejového útočníka. Tečka. Na to, že dnes už svými názory, knihami i přednáškami oslovujete tisíce lidí, mi to přijde málo.

Začátek je v Českém Krumlově. Maminka byla zdravotní sestra, tatínek lékař. Bylo mu už padesát, když jsem přišel na svět, což jsem jako dítě z generace, jejíž rodiče teprve mířili ke třicítce, špatně nesl. Až po letech jsem pochopil, proč se věci udály tak, jak se udály. Tatínek, Pražák, nastoupil po promoci do Vinohradské nemocnice. Tam ho v roce 1942 během vizity zatkl gestapo za roznášení ilegálních letáků a odvezlo na Pankrác. Bylo to, naštěstí pro něj, dva týdny před atentátem na Heydricha. Když tam totiž nacisti začali přivážet spousty nově zatčených, ti stávající už pro ně byli druhořadí. Nakonec za trest putoval po pracovních táborech v Říši.

Po válce dostal umístěnku do nemocnice v Táboře, kde se stal primářem. Nevydržel tam ale dlouho. V květnu 1948 totiž přiměli komunisti prezidenta Beneše k abdikaci a on se stáhl do své vily v Sezimově Ústí. Nechali mu řidiče a lékařské konzilium. Doktor Hynek, který ho vedl, ovšem působil v Praze, a tak doporučil, aby se v místě o nemocného exprezidenta průběžně staral táta. Docházel k němu až do jeho smrti v září toho roku. Komunisti ho za to odměnili: přesunuli ho do Vyššího Brodu, což byl začátkem padesátých let konce světa. Maminka, děvče z Moravy, ho sem následovala. Tady se jim v roce 1960 narodil bratr Pavel. Já až o tři roky později, kdy už se táta coby obvodní lékař směl přestěhovat do Krumlova.

To asi maminka vajíčka kupovat nemusela, vidíte?

Ani husy ne, ovšem zase se kolikrát v neděli ozval telefon a za chvíli už pro tátu přijela sanitka, aby ho odvezla za pacientem. Byl jsem vždycky hrozně rád, když mě vzal s sebou. Pokud se přihodilo něco vážného, na co nebyl hezký pohled, třeba když holčičku kopl kůň a prorazil jí lebku, měl mě na starosti pan řidič Červenka. „Pojď, počkáme venku,“ šeptal mi a jemně mě vystrkával ze dveří. Jezdili jsme do těch nejzapadlejších koutů – kolikrát už odtud byly vidět hraniční dráty –, do vybydlených starých statků přidělených cikánům, všude seno a na nich deky a kam se člověk podíval, tam děti, na stole slepice, v rohu chrochtající prase. To na mě dělalo velký dojem. Na zpáteční cestě jsme si o tom, co jsem viděl, povídali.

Jak měli rodiče rozdělené role?

Táta jako kormidelník rozhodoval o tom, kam naše rodinná plachetnice popluje, zatímco mamka byla v tom nejlepší slova smyslu ona kvočna, která svým třem „chlapům“ vytvářela neskutečné zázemí. Vůči tátovi měla velký respekt.

Měl na vás otec dost času?

Určitě víc než dnešní byznysmeni, ač často sloužil ještě noční pohotovost. A co je hlavní, trávil ho aktivně s námi. Třeba se mnou chodíval na tenis – vlastně mě ho naučil a taky ho se mnou hrával. Když už mi nestačil, sledoval aspoň moje zápasy. Hokej zrovna tak. Každopádně od chvíle, co jsem začal vnímat svět, toho chtěl se mnou stihnout co nejvíc. A stihl: zemřel až v šestaosmdesáti a já na dětství s ním strašně rád vzpomínám.

Auto jsme neměli, a tak jsme spolu kolikrát o víkendu sedli na vlak a jeli do Prahy, kde mi celý den ukazoval různé pozoruhodnosti. Vybavuji si, jak nám chtěl za každou cenu ukázat moře, ale sám, ne se zájezdem. Letěli jsme tedy do Bulharska, kam taky jinam, a do hotelu dorazili až

za tmy. Táta ovšem nedal jinak, než že nás k moři dovede hned. Ochutnejte tu vodu, kluci...

Projektoval do mě své emoce, což jsem tenkrát nechápal. Ne všechny výklady mě jako školáka bavily, to se ví. Večer si ke mně vždycky přisedl na postel a vyprávěl mi ne pohádky, ale skutečné příběhy. Taky se vyptával, co jsem prožil já. „Mari, když jdeš večer spát a zjistíš, že jsi nic zajímavého neprožil, nic nového se nenaučil a nikomu jsi nepomohl, tak jsi ten den promarnil...“

Tyhle zkušenosti mě hodně ovlivnily. I proto vnímám, jak důležité je, v jakých podmínkách vyrůstáme a žijeme. Kolikrát mi rodiče tvrdí: „Vždyť to dítě je pořád stejné, ať děláme, co děláme,“ ale já oponuji: „Ne, všechno se mu ukládá do harddisku. Jistě, nepůjde hned zítra studovat latinu, ale vytváříte v něm obecný vztah ke vzdělání.“ Zažil jsem to na sobě, když mi táta vyprávěl o historii, o architektuře, později o Jungovi, Franklovi...

Byl jste typ kluka zapáleného do všeho, nebo spíš tichý knihomol?

Asi ten první. Tak náruživý čtenář, jako jsem dnes, kdy čtu běžně pět šest knížek najednou, jsem tenkrát rozhodně nebyl. Ani gymnázium mě moc nebavilo a prolézal jsem s trojkami jen proto, aby mi táta nezakázal hokej. Zlomilo se to ve mně až na vysoké škole, tam mě studium chytlo.

Míval jste jako dítě strach i z něčeho jiného než ze zákazu hokeje?

Naši si mě občas posílali pro pivo k nedělnímu obědu a já se jim nikdy nepřiznal, že se té cesty do hospody bojím, navzdory tatínkovu nabádání, že nezáleží na velikosti psa v boji, ale na velikosti boje v psovi. Obvykle se proti mně vyrojili cikánští kluci a snažili se sebrat mi něco z peněz, které jsem mačkal v dlani. Prát jsem se s tou přesilou nemohl, tak jsem se je snažil ukecat. Jednou jsem se ale jednoho z nich zastal, když ho nějaký chodec obvinil z něčeho, co neudělal,

a od té doby jsem to měl u všech jednou provždy dobré. Viděno zpětně – velká škola.

Tak mě napadá: uměl jste jako kluk prohrávat?

Coby mladší bratr jsem prohrával pořád a ve všem, takže i když mě to štvalo, zvykl jsem si a nebral to nijak tragicky.

Co podle vás stálo v hodnotovém žebříčku vaší rodiny nejvýš?

Respekt ke každému, i kdyby to byl sebevětší lump, a ke všem názorům. Šikovného zedníka si, jak mi to vštepovali naši, vážím stejně jako chirurga, hokejisty, uklízečky. Jakékoli vyvyšování mi vadí. Dodnes mám problém, když někdo někoho dehonestuje. Oukej, třeba ten člověk udělal chybu, a jestli ji přiznal a nekope kolem sebe, tak ho za to přece neukamenujeme.

Bratr se vydal v otcových stopách, je kardiolog. Vy jste s medicínou ani nezakoketoval?

I mě odmala zajímala biologie, jenže zároveň jsem hrozně baštil sport, a ten se s tak náročným studiem prostě neslučoval. Míval jsem třeba andulky, dělal pokusy. K jednomu mě přivedla náhoda. Ráno jsem v obýváku našel svou ochočenou, volně poletující andulku mrtvou. Táta si všiml, že difenbachie v květináči má ožraný list. V knihách jsme pak našli, že tuhle rostlinu dávali mexičtí indiáni žvýkat svým zajatcům, kteří se pak následkem zduřené sliznice udusili. Vyluhoval jsem tedy šťávu z listů a táta si jí trochu kápl na kůži: druhý den měl to místo celé zapálené. Pak jsme tekutinu vstříkli myším – a ony opravdu pošly. Co by se stalo se zmijí, kdyby otrávenou myš spolkla? – napadlo mě. Tak jsme si ji s kamarádem chytili a doma v teráriu jsme jí takovou potravu nabídli. Čekali jsme týden, a nic. Nakonec jsme hada vypustili ven a já o tom napsal práci, s níž jsem vyhrál krajskou biologickou olympiádu.

Přírodní záhady mě lákaly odjakživa. Však jsem taky jako dárek dostával sady pro malé chemiky nebo biology,

mikroskop a podobně. Táta mě zkrátka odjakživa měl k vědění a provokoval můj zájem o ně. Při víkendových obědech jsem později jeho i Pavla štvál věčnými dotazy na poněkud esoterické záležitosti. Proč si pořád myslíte, že člověka od všeho zachrání tabletky, když existují i jiné síly? A co taková duše? rýpal jsem. Kde je myšlenka, když na ni nemyslíte?

A báb, sáhnete po hokejce. Proč právě po ní?

Když mi bylo sedm, otevřeli v Krumlově nový odkrytý zimák a které z dětí mělo ruce a nohy, tam chodilo hrát. Vstával jsem v šest, protože ledaři mě pouštěli dovnitř, takže jsem si stihl zabruslit a zastřílet na branku, teprve potom jsem vyrazil do školy a po ní znovu na stadion. Hrál jsem ještě tenis, ovšem ve třinácti jsem se musel na nátlak obou trenérů rozhodnout, čemu dám přednost. Dnes by mě k volbě přiměli mnohem dřív.

Hokej to vyhrál i kvůli zajímavé nabídce z Jitexu Písek. Oddíl hrál dorosteneckou extraligu, ovšem chlapi hráli první národní ligu a v týmu museli mít podle regulí dva talentované hráče do sedmnácti let. Mě si vytipovali, že budu hrát za obě kategorie. To rozhodlo.

Váš první sportovní přestup pro vás znamenal nejen změnu dresu, ale i školy a bydlení, ne?

Jistě. Od třetího ročníku jsem přestoupil na písecké gymnázium a bydlel v internátu. Po maturitě mě táta, bez nadšení, nechal poslat přihlášku na Fakultu tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze, kam jsem se napoprvé nedostal ani na odvolání, tudíž mi hrozila dvouletá vojna. V Písku se však o mě postarali. Tehdejší šéf klubu byl ředitelem zdejší střední ekonomické školy, na které byla otevřená dvouletá sociálně-právní nástavba. Nabídl mi, abych ji studoval a při tom dál hrál hokej. „Hele, i tam se určitě naučíš něco, co ti bude v životě dobré,“ přesvědčoval mě táta. A měl pravdu. Strávil jsem tam sice jen školní

rok 1983/84, ale naučil jsem se dobře psát na stroji a díky předmětu Psychologie mi poprvé do sebe začaly zapadat věci, které se mnou otec probíral.

Taky jsem tu poznal Ivetu, svou budoucí ženu. Jako machírka mě hrozně štvalo, že si v šatně věčně věšela svou bundu na mou. Když jsem pak na podzim odešel na vysokou do Prahy, jezdila tam za mnou každý víkend; vždycky jsem ji za bonboniéru propašoval na kolej. Hrozně jsem si cenil, že mi nikdy nevyčítala, když jsem musel o víkendu odjet na zápas, a nijak na mě netlačila, což dneska, jak pozoruju, není u přítelkyň mladých sportovců samozřejmost.

Kolik kluků vás ve třídě bylo?

Dva, brankář a já. Domlouvali jsme se, kdy do školy půjdeme a kdy ne, rozdávali jsme lístky na hokej a měli se dobře. Selanka ale skončila na podzim 1984, kdy jsem se konečně dostal na vysokou a zároveň přestoupil do ČLTK Praha, který sídlil na staříčkém zimním stadionu na Štvanici. Tam jsem poznal úžasně hokejisty, protože kdo se tehdy nedostal do Sparty, šel sem.

Jakou aprobaci jste si na fakultě vybral?

Původně jednooborové trenérství, abych u hokeje mohl být co nejvíc. Myslím, že tátovi na tom vadilo to úzké zaměření, které leckomu omezí život na prostor mezi mantinely. Se svým holistickým přístupem k životu mi radil, abych se přihlásil na pedagogický směr, že pak budu moct učit na gymnáziu, navíc učitelů nikdy není dost. Zřejmě i z hlediska prestiže na malém městě pro něj tohle bylo v pořádku. Tak jsem si holt přibral ještě zeměpis a tělocvik. Úlitba bohu.

Jestlipak jste ten zeměpis vůbec někdy využil?

Když pominu, že jsem ho pár let učil na základní škole, tak dokonce i v hokeji. Pro hráče jsem totiž vymýšlel AZ-kvízy, jak jsem jim říkal podle toho televizního vzoru, jednak abych jim rozšířil obzory, jednak proto, že to jsou hravé

nátury a posilovna je hlavně v odpolední tréninkové fázi nuda. Naposledy jste četli *Honzíkovu cestu*, co – hecoval jsem je. Takoví Řekové, vážení, ovšem neměli jen svaly, ale taky něco v hlavě, a k tomu zpívali... „No, trenére, zpívat teda nebudem, ale co si zahrát nějaký kvíz?“ A já měl pár otázek vždycky po ruce. Zajímala je především všemožná „nej“ – největší ostrov, nejdelší řeka, nejlidnatější město... Mnozí měli mindráček, že toho do školy moc nenachodili, a snažili se to trochu dohnat. Kolikrát jsem schválně použil i nějaké cizí slovo, a pozoroval, jak si špitají – co to je? Když něco nevím, tak se zeptám... Na kvízy mnozí vzpomínají doted. Tuhle jsem potkal kluka, který trénuje, a povídá mi: „Trenére, já ty vaše AZ-kvízy dělám taky.“ To potěší.

V jednom rozhovoru jste letmo zmínil, že vaši hokejovou kariéru poznamenal úraz.

Aby bylo jasno: svou hráčskou kariéru nepovažuji za moc úspěšnou. Nikdy jsem nehrál extraligu, maximálně první ligu – pravda, vždycky s vervou – a na žádný úraz to svádět nelze. Přesto mé hraní ovlivnil.

Byl jsem v druhém ročníku, když jsem dostal při zápase asi dva metry od mantinelu bodyček a letěl na hrazení, jenže cestou mi spadla helma a já do něj vlítl hlavou. Pak už si pamatuju jen světýlka nad sebou, to bylo v houkačce, a větší světla, která nade mnou rovnala sestra na operačním stole na Bulovce. Těžký otřes mozku. Do konce sezóny jsem si už nezahrál, i na fakultě jsem musel řadu pohybových aktivit vynechat. A když jsem konečně začal hrát, měl jsem už strach ze soubojů, z mantinelu. Proto když za mnou někdo přijde s podobným problémem, dokážu se do něj vžít.

Možná právě to byl onen bod, kdy jsem začal uvažovat o svém sportovním životě jinak, kdy jsem si připustil, že honba za extraligou nemá už v mém případě smysl. A do toho mi doktor Pavel Wohl, který nás na fakultě vyučoval hokej, řekl: „Mariane, už se na to vykašli a dělej trenéra, ty budeš dobrý trenér.“ Vzal jsem ho vážně, protože jsem si ho strašně

považoval. Byl velmi úspěšný trenér, který kladl velký důraz na psychiku. Na sportovce nekoukal jen jako na hroudu svalů, kterou je třeba naprogramovat na zápas, vnímal i jeho emoce, nálady... prostě lidskou stránku. Já ale hokej přece jen ještě úplně opustit nechtěl, a tak jsem přešel do druhé národní hokejové ligy do Slaného.

Předpokládám, že trenérovi, co jako hráč nepatřil ke špičce, to u mnohých svěřenců hladce neprojde.

To tedy neprojde. Je to dobrá hůl pro každého, kdo chce psa bít. Já v těchto situacích sahal po argumentech, kterým ti kluci rozuměli. Ukázal jsem na barák nějakého zvučného architekta a ptal se jich: „Myslíte, že tu skládal i ty cihly?“ Dával jsem vždycky hodně příkladů, že ne všude je nutné absolutní propojení teorie s praxí a že vynikající hokejisti v roli trenérů až na výjimky totálně selhali.

Koneckonců, hokejový životopis vašeho druhého trenérského vzoru, profesora Vladimíra Kostky, začíná v podstatě až na střídačce.

No vidíte. Na té jsem ho viděl poprvé jako devítiletý kluk v televizi, když s reprezentací vyhrál mistrovství světa. Byl úžasný trenér – žádný cholerik, ale přemýšlivý typ, to mám u lidí rád. Přišel se systémem hry s takzvaným staženým levým křídlem, říkalo se mu pak Kostkův, a světový hokej ovlivnil na deset, patnáct let.

Na mé úctě k němu nic nemění ani zážitek, který jsem s ním měl na hokejovém kursu ve čtvrtém ročníku. Jeden podvečer mě pozval do svého pokoje. Dodnes ho vidím – díval se z okna a aniž se ke mně otočil, povídá: „Vy byste nechtěl jednou trénovat v cizině?“ – „To víte, že ano,“ a hlavou se mi už honila západní Evropa, protože Kanada byla nedostižným snem. Vzápětí vyndal ze šuplíku papír a podal mi ho se slovy: „Bez tohoto se to asi neobejde.“ Byla to přihláška do komunistické strany. Neutrálním tónem dodal: „Vybíráme zrovna lidi do Kanady na světový hokejový

seminář, a ti se bez toho taky neobejdou.“ Zajiskřilo se mi před očima, ovšem vzápětí se mi v hlavě promítl táta. Kvůli tomu, čím si prošel, byl ve mně nějaký vzdor.

Vyprávím vám to jen proto, že díky tomu jsem pochopil lidi, kteří chtěli jít za svým snem, jako já do Kanady, a podepsali to. Nebýt táty, asi bych tak silnej nebyl, asi bych v tom podpisu až tak velký problém v tu chvíli neviděl.

Jak jsem se pak dozvěděl, oslovil ještě čtyři kluky. Ti podepsali a vzletli k výšinám, včetně hokejového svazu a předních trenérských pozic. Já se vydal na svou profesní dráhu u Franty Ptáčka ve Slaném a nikdy jsem toho nelitoval. Už jen proto, že po promoci v červenci 1989 mi zařídil, že jsem si mohl odsloužit roční vojnu ve zdejší Dukle.

Jak vypadala sametová revoluce v nesametovém prostředí?

Nepříjemně, protože posádka patřila k Západnímu okruhu a byla určena k obraně Prahy. My pak byli ti, kdo bychom pod vedením proslulého podplukovníka Zdeňka Zbyteka, velitele zdejší tankové divize, vyrazili s tanky na Prahu, kdyby... Ještě v noci na 18. listopadu nás velitel poplachem svolal na buzerplac, kde držel dojemný projev, že Prahu nedáme, a vydal rozkaz, abychom tanky s plnou municí naložili na nádraží na vlak. Nešlo o rozhodnutí, jestli vyjedeme, ale kdy. Když přivezli ostrou municí, uvědomil jsem si tu hrůzu.

Už druhý den ráno pronesl ovšem podplukovník Zbytek zcela jiný projev, v kterém, stejně jako všichni důstojníci, otočil tak, že jsme nestačili žasnout, a tanky se zase uklidily. Obratem se pak proměnil v podnikatele a přítele prezidenta Zemana, na jehož podporu spoluzaložil Stranu práv občanů s pozdějším dodatkem Zemanovci. Taky životní lekce.

Když jsme u té khaki vzpomínky, setkal jste se někdy se šikanou?

Psychologická definice šikany k mému překvapení dosud neexistuje, ale v podobě, v jaké se pojímá nyní, jsem ji

nepochybně zažil už v dětském kolektivu. Pamatuju si ji, ale už ji mám v sobě dávno vyřešenou. Kromě mazácké vojny podobné situace vznikaly i v dorostenecké hokejové kabině, kde tehdy byli třináctiletí kluci vedle sedmnáctiletých. My mladší jsme se třeba směli jít sprchovat až po starších, museli jsme za ně uklízet kabinu... Na to by se dnes taky koukalo jako na šikanu, v této míře to však podle mě nikomu neuškodilo. Koneckonců, zasvěcovací rituály existují ve všech kulturách a vždy souvisejí s poddajností, s překonáváním něčeho nepříjemného kvůli dosažení mety dospělosti. Dokonce si troufnu říct, že z tohoto pohledu by dejme tomu tříměsíční vojna se všemi svými atributy byla teď lidem prospěšná. Hrát si na vojáčky je sice hloupé, ovšem někdy ta povinnost i s tou nesmyslností, kdy vám ve čtyři ráno důstojník vyhází celou skříňku jen proto, že košili máte složenou o centimetr jinak, není marný trénink na mnohem těžší životní situace. Na cimře nás na palandách spalo pětadvacet, a dnes se spolu nesrovnají na kolejích tři lidi a doma někdy ani dva.

Čím vás pro běžný život vybavil sport?

Naučil mě to, co lidem obecně momentálně chybí – umět prohrát, poprat se s neúspěchem, umět přijmout kritiku, dokázat ale pracovat i s vítězstvím a nepodlehnout hvězdným manýrům. Sport vám rozhodně dá také disciplínu: nemůžete prostě v sobotu ráno vyspávat, když máte trénink nebo zápas, na který vám v sedm odjíždí autobus. Učíte se pracovat s odříkáním: ostatní kluci jezdili na lyže, a já se na ně nikdy nedostal, protože byla zrovna plná sezóna. Je to i škola rozhodování: nesmíte si dovolit paralýzu analýzou.

Kam jste se vydal, když jste svolékl uniformu?

Nikam, kvůli hokeji jsem zůstal ve Slaném. Pan Ptáček domluvil se svým bratrancem, ředitelem základní školy, že tam můžu učit. „A víš co, budeš trénovat i malé děti, abys měl víc peněz, a budeš hrající trenér, za to ti dám další

pětistovku...“ To už jsem byl totiž ženatý, měli jsme malou Dominiku a bydleli v Nuslích v jedné místnosti s vysokým stropem. Dětské postýlce jsem musel uříznout nohy, aby se vešla na dřevěné patro, na kterém jsme měli se ženou matrace na spaní, a abychom na záchod nemuseli na chodbu, schovali jsme ho za bednění z překližek do rohu pokoje – hrůza.

Dva a půl roku jsem ráno co ráno v šest nasedal na Hradčanské na autobus zvaný šichták, kolem jedné jsem se přesunul ze školy na zimák, odtrénoval děti, počkal dvě tři hodiny v kabině na trénink A týmu a v půl desáté zase zpátky do Prahy. Přesto na to vzpomínám rád.

Co jste si ze své kantorské praxe odnesl?

Že když se k dětem, včetně vyhlášených rošťáků, přistupuje jinak, než jak je u nás zvykem, lze s nimi dobře vyjít. Právě ti mi po škole dobrovolně pomáhali na zanedbaném hřišti vyčistit škváru od plevele. Pak stačilo, aby tam někdo zahodil papír, a už po něm vyjeli. Zatímco kolegyně raději zůstávaly s dětmi v tělocvičně, já, jediný chlap, jsem s nimi venku prošel všechny atletické disciplíny a pak rozvěšoval po chodbách výsledkové tabulky, aby kluci mohli sledovat, jak na tom jsou. Dva roky za sebou jsme pak byli na okresní olympiádě druhí za Kladnem, a to se cenilo.

Těšil jste se coby kantor na dva měsíce prázdnin stejně jako žák?

Samozřejmě, ale trávil jsem je jinak – na letní hokejové škole, teď se tomu říká kemp. Pořádal ji u nás každoročně Andrej Bendik, někdejší trenér hokejové dvacítky, který si po emigraci založil v Kolíně nad Rýnem svou hokejovou školu. Ta letní se konala v různých českých městech, to aby se němečtí rodiče nenudili, a byla známá hlavně proto, že na ní trénovali skvělí Kladeňáci – František Kaberle, Eduard Novák, Luboš Čužák Rys, Zdeněk Müller... Pan